

Roomalaiskirjeen selitys 34
Room. 14:1–23

Uskossa heikot ja uskossa vahvat

Olemme käsitelleet apostoli Paavalin kirjettä roomalaisille. Kirjeen pääsisältönähän on ollut se, kuinka ihmisestä tulee vanhurskas eli Jumalalle kelpaava. Paavali on opettanut, että se tapahtuu, kun ihminen uskoo Jeesukseen. Jumala lukee tuon uskon vanhurskaudeksi eli toisin sanoen pitää ihmistä kelpoisena uskon perusteella. Tämä perustuu siihen, että usko ottaa vastaan Jeesuksen ihmiskunnalle hankkiman syntien sovituksen ja lunastuksen vapaaksi syyllisyydestä ja muista Jumalan vastaisista turmiovalloista.

Sitäkin Paavali on painottanut kovasti, että ihmisen kyky olla eettinen tai täyttää Jumalan lain vaatimukset ei tee ihmisestä vanhurskasta. Sillä kukaan ei kykene täyttämään Jumalan oikeudenmukaista vaatimusta sydämestään niin hyvin, että se kelpaisi. Sen vuoksi ainoa mahdollisuutemme on turvautua toisen kelpaavuuteen, nimittäin Jeesukseen. Ja se otetaan omaksi uskomalla häneen, turvautumalla omatunnossa siihen, että hän on meille jumalasuhteen perusta ja syyllisyyden poistaja.

Nyt olemme päässeet kuitenkin Roomalaiskirjeen selityksessä melkein sen loppuun asti, sen viimeiseen osioon. Siinä Paavali antaa kristityille neuvoja ja kehotuksia siitä, kuinka heidän tulee elää. On muistettava, että noiden kehotuksien ja ohjeiden tarkoituksena ei ole se, että me niitä noudattamalla saisimme Jumalalle kelpaamisen. Ei, se saadaan yksin uskomalla Jeesukseen; riippumatta kyvystä noudattaa kehotuksia.

Kun tämä tajutaan, voidaan näitten loppukehotusten oikea paikka kristityn elämässä ymmärtää. Ne eivät ole uskonelämän perustus tai rakennusaine. Ne ovat kehotusta siihen, että ihminen pysyy sillä perustalla, joka rakentaa hänen uskoaan. Ja se on Jeesus ja usko häneen.

Suhtautuminen ”uskossaan heikkoihin”

Nyt alkavassa jaksossa Paavalilla on aivan tietty teema kehotustensa aiheena. Nimittäin se, miten piti suhtautua niihin kristiveljiin ja sisariin, joiden omatunto kielsi heiltä tiettyjen ruokien syömisen.

Hyväksykää joukkoonne myös sellainen, joka on uskossaan heikko, älkääkä ruvetko kiistelemään mielipiteistä. Joku katsoo voivansa syödä kaikkea, mutta heikkouskoinen syö vain kasviksia. Joka syö kaikkea, älköön halveksiko sitä joka ei syö, ja joka taas ei syö kaikkea, älköön tuomitko sitä joka syö. Onhan Jumala ottanut omakseen hänetkin. Mikä oikeus sinulla on tuomita toisen palvelijaa? Oman isäntänsä edessä hän seisoo tai kaatuu – vaikka kyllä hän seisoo, sillä Herra kykenee pitämään hänet pystyssä.

(Room 14:1–4)

Vaikuttaa siltä, että ”uskossaan heikolla” Paavali tarkoittaa sellaista kristittyä, jolla on yliherkkä omatunto. Sen seurauksena he eivät halunneet lainkaan syödä lihaa tai juoda viiniä, vaan pitäytyivät kasvisruokaan.

Tällaiset kristityt näyttävät olleen vähemmistönä Rooman seurakunnassa. Useimmille lihan syönti ei näytä olleen uskon kysymys. Siksi on ymmärrettävää, että heillä oli kiusauksena pitää ”uskossaan heikkoja” vegetaristeja typeryksinä ja ruveta väittelemään heidän kanssaan tästä asiasta.

On varmaankin vaikea saada selville täysin varmasti, miksi nuo Rooman kristittyjen ”uskossaan heikot” eivät syöneet lihaa tai juoneet viiniä. On esitetty, että he olivat juutalaiskristittyjä. Rooman lihakaupoista saatava liha ei ollut teurastettu Vanhan testamentin määräämään tapaan. Tai sitten se saattoi olla teurastettu uhrina jollekin epäjumalalle. Siksi he juutalaisen taustansa vuoksi eivät syöneet lihaa.

Toinen mahdollisuus on se, että ”heikkouskoisten” omantunnonterkkuuden taustana on jokin antiikin filosofia, esim. pythagoralaisuus tai jokin muu, jossa esiintyi askeettisuuden ihannoimista ja vegetarismia.

Itse kallistun sen selityksen kannalle, että ”uskossaan heikot” ei välttämättä tarvitse taakseen juutalaisuutta tai jotain filosofiaa. Voihan olla, että kyse on kristityistä, jotka yksinkertaisesti halusivat seurata Jeesusta kokosydämisesti. He ajattelivat, että liharuoka ja viini vahingoittavat heidän jumalasuhtettaan. Onhan se totta, että jos on vatsa täynnä palapaistia ja viiniä, niin on siinä vähän turpea olo eikä rukous kulje kovin hyvin.

Ja siksi ruokavaliosta oli tullut heille omantunnon kysymys. Eivät nämä ”uskossaan heikot” kuitenkaan olleet mitään pöyhkeitä pyhimyksiä eivätkä toisaalta sellaisia ”judaisteja”, jotka olisivat vaatineet kanssakristityiltä Mooseksen lain ruokasäännösten noudattamista pelastuksen ehtona. Sellaisiakin ihmisiä oli Paavalin perustamissa seurakunnissa, esim. Galatiassa. Heitä kohtaan Paavali oli paljon ankarampi kuin Rooman heikkouskoisia kohtaan. Tämä osoittaa, että Rooman heikkouskoisilla oli oikea perusta: Kristus, ei Mooseksen laki. He vaan olivat niin omantunnon tarkkoja Jeesuksen seuraamisessa, että he tekivät siitä turhankin pikkumaisia johtopäätöksiä.

Tässä tilanteessa Paavali sanoo: ”Joka syö kaikkea, älköön halveksiko sitä joka ei syö”. Onhan usein havaittu, että hyvin omantunnon tarkkaa kristittyä muut helposti pitävät typeränä konservatiivina. Meidän aikanamme tämä näkyy vaikkapa siinä, että jos joku kristitty ei vaikkapa käy elokuvissa tai teatterissa siksi, että niissä esitetään asioita, jotka voivat vahingoittaa hänen suhdettaan Jeesukseen, niin sellainen saa kyllä helposti tiukkapipoisen fundamentalistin leiman otsaansa.

Toinen esimerkki, joka ei kyllä ole ihan vastaava, on naispappeus. Ne oman luterilaisen kirkkomme kristityt, jotka eivät hyväksy naispappeutta, tekevät sen siksi, että heidän omatuntonsa on sidottu Raamatun selvään sanaan. Siksi he eivät voi tulkita Uutta testamenttia niin, että Paavalin esittämää

näkemyistä seurakunnan kaitsijan virasta vain miehille tarkoitettuna asiana voitaisiin muuttaa nykyaikana, kun sukupuolten välinen tasa-arvo on ihan toisenlainen kuin antiikin aikana. Eivät he ole mitään ”naisten vihaajia” tai epätasa-arvon kannattajia. He voivat ihan hyvin kannattaa sukupuolten välistä tasa-arvoa ja kuitenkin olla omissatunnoissaan vakuutettuja siitä, että Jeesuksen tahdon mukaan pappisvirka ei kuulu naisille.

Tässäkin pätee minusta Paavalin kehoitus: ”Se joka syö kaikea, älköön halveksiko sitä, joka ei syö.” Eli: ”Se joka hyväksyy molempien sukupuolten pappeuden, älköön halveksiko sitä, joka ei hyväksy.” On nähtävä, että se ei, ainakaan aina, johdu konservatiivisesta ilkeydestä tai tyhmyydestä. Vaan yleensä se johtuu herkästä omastatunnosta.

Suhtautumisesta vähemmän pikkutarkkoihin kristityihin

Entä mitä Paavali sanoo ongelman toiselle osapuolelle? Hän sanoo:

”- ja joka taas ei syö kaikkea, älköön tuomitko sitä joka syö. Onhan Jumala ottanut omakseen hänetkin. Mikä oikeus sinulla on tuomita toisen palvelijaa? Oman isäntänsä edessä hän seisoo tai kaatuu – vaikka kyllä hän seisoo, sillä Herra kykenee pitämään hänet pystyssä.”

Noilla Rooman seurakunnan yliherkän omantunnon omaavilla kristityillä oli kiusauksena pitää lihaan syöviä ja viiniä juovia veljiään ja sisariaan velttoina ja maallismielisinä ja näin tuomita heidät. Mutta Paavali sanoi, että heillä ei ollut oikeutta tuomita. Jeesus on kristityn isäntä, ei toinen kristitty. Jeesukselle on jätettävä valta sanoa, että saako tuo veljeni syödä lihaa, vaikka minun omantuntoni ei sallisi itselleni lihan syöntiä.

Kysymys päivien erilaisesta pyhyydestä

Joku pitää yhtä päivää toista parempana, toiselle kaikki päivät ovat samanarvoisia. Kukin olkoon omassa vakaumuksessaan varma. Joka kiinnittää huomionsa päiviin, tekee niin Herran kunniaksi, ja joka syö, syö Herran kunniaksi, sillä hän kiittää Jumalaa. Joka taas ei syö, on Herran kunniaksi syömättä, ja hänkin kiittää Jumalaa. Kukaan meistä ei elä itseään varten eikä kukaan kuole itseään varten. Jos elämme, elämme Herran omina, ja jos kuolemme, kuolemme Herran omina. Elämmepä siis tai kuolemme, me kuulumme Herralle. Juuri sitä vartenhan Kristus kuoli ja heräsi elämään, että hän olisi niin kuolleiden kuin elävienkin Herra. Kuinka sinä voit tuomita veljesi? Tai sinä toinen, kuinka voit halveksia veljeäsi? Kaikki me joudumme Jumalan tuomioistuimen eteen. Onhan kirjoitettu: ”Niin totta kuin elän, sanoo Herra, jokainen polvi on notkistuva minun edessäni ja jokainen kieli on ylistävä Jumalaa.” Jokainen meistä joutuu tekemään Jumalalle tilin itsestään.” (Room. 14:5–12)

Toinen yksittäinen asia, jossa ”heikkouskoisten” ja ”uskossaan vahvojen” välillä oli kiistaa, oli kysymys eri päivien pyhyydestä. Jotkut erottivat pyhäpäivän tarkemmin kuin toiset, nimenomaan

sellaiseksi päiväksi, jolloin keskityttiin pelkästään rukoilemiseen ja muuhun uskonelämän hoitamiseen. Toisille taas jokainen päivä oli uskon hoitamisen kannalta samanlainen.

Paavalin tekstissä olennaista on se, että kummallakin kristittyjen ryhmällä motiivina oli Herran kunnia. Kun tämä tajuttiin, ei tarvinnut tuomita toista siitä, miten hän hoiti suhdettaan Herraan. Eikä myöskään voinut halveksia toista erilaisen tavan seuraamisesta.

Omaatunto on pidettävä puhtaana

Älkäämme siis enää tuomitko toisiamme. Katsokaa sen sijaan, ettette saata veljeänne kompastumaan ja kaatumaan. Herraan Jeesukseen luottaen tiedän varmasti, ettei mikään ole sinänsä epäpuhdasta. Mutta jos joku pitää jotakin epäpuhtaana, hänelle se on epäpuhdasta. Jos veljesi pahastuu ruoastasi, et enää ole noudattanut rakkauden vaatimuksia. Älä saata ruoallasi perikatoon sitä, jonka vuoksi Kristus on kuollut. Älkää antako aihetta pilkata sitä hyvää, minkä olette saaneet. Jumalan valtakunta ei ole syömistä eikä juomista, vaan vanhurskautta, rauhaa ja iloa, jotka Pyhä Henki antaa. Joka tällä tavoin palvelee Kristusta, on Jumalalle mieleen ja saa ihmistenkin arvonnannon (Room. 14:13–18).

”Mikään ei ole sinänsä epäpuhdasta.” Siksi on mahdollista palvella Jumalaa ja hoitaa suhdettaan Jeesuksen yhtä hyvin sellaisella ruokavaliolla, johon kuuluu lihaa ja viiniä kuin sellaisella, johon ei niitä kuulu. Olennaista on kuitenkin se, että kristitty on omassatunnossaan vakuuttunut siitä, että hänen elämäntapansa ovat Jumalan mielen mukaisia. Ei elämäntavalla saavuteta Jumalalle kelpaamista; se saadaan uskomalla Jeesukseen. Mutta silti, jos ihminen ehdoin tahdoin tekee sellaista, minkä hänen omatuntonsa kertoo Jumalan tahdon vastaiseksi, sellainen tuhoaa uskon Jeesukseen. Siksi Paavali sanoo: ”Mutta jos joku pitää jotakin epäpuhtaana, hänelle se on epäpuhdasta.”

Adiafora –asiat eli ehdonvallan asiat

On hyvin olennaista ymmärtää, että yllä sanottu ei koske mitä tahansa asiaa. Ei ole esimerkiksi niin, että jos jonkun kristityn omantunnon mukaan pikkuinen varastaminen ei ole väärin, niin hänelle se ei ole väärin. Tai jos jonkun kristityn omantunnon mukaan prostituutio on OK, niin hänelle se on OK. Tai internetporno. Tai juopottelu.

Tässä kohden Paavali puhuu ns. ”ehdonvallan asioista” (lat. *adiafora*). Ne ovat sellaisia asioita, joista Jumalan sanassa ei ole selvää käskyä puoleen tai toiseen. Esimerkiksi lihaa ei kielletä syömästä, jos koko Raamattu otetaan huomioon, ei edes sianlihan syömistä. Eikä viinin juontia kielletä, päinvastoin, sitä pidetään normaalina, vaikkakin monessa paikassa varoitetaan liiallisesta alkoholinkäytöstä. Mutta prostituutiosta tai siveettömyydestä tai aviorikoksesta tai varastamisesta Jumalan sanassa on selvät käskyt. Mutta ei esim. elokuvissa käymisestä tai TV:n katsomisesta tai meikkaamisesta.

Siksi meikkaaminen ja elokuvat on adiafora –asia. Mutta internetporno tai prostituutio eivät ole. Niissä ei voi sanoa, että omatuntoni sallii ne, joten ne ovat minulle OK, vaikka jollekin muulle ne ovat jumalasuhteen kannalta tuhoisia.

On varottava loukkaamasta toisen herkkää omaatuntoa

Ehdonvallan asioissakin yksittäisen kristityn omatunto on sidottu kahteen asiaan: 1) Omassa omassatunnossaan on oltava vakuuttunut. Muuten uskonelämä vaarantuu. 2) On varottava sitä, ettei tahallaan ja tietoisesti loukkaa toisen kristityn omaatuntoa sellaisella asialla, joka on hänen (yli)herkälle omalletunnolle kielletty.

Pyrikäämme siis rakentamaan rauhaa ja vahvistamaan toisiamme. Älä ruoan vuoksi hajota Jumalan työtä. Kaikki tosin on puhdasta, mutta ihmiselle on pahaksi, jos hän syö jotakin, mikä loukkaa omaatuntoa. Sinun on hyvä olla syömättä lihaa ja juomatta viiniä ja välttää muutakin, mikä loukkaa veljeäsi. Säilytä sinä oma uskosi Jumalan edessä. Onnellinen se, joka ei tuomitse itseään siitä minkä uskoo oikeaksi. Mutta se, joka epäröi ja silti syö, on tuomittu, koska hän ei toimi uskon perusteella. Kaikki, mikä ei perustu uskoon, on syntiä (Room. 14:19–22).

Ehkä meidänkin, Teuvo, pitää myöntää, että tässä ohjelmassa olemme muutamia kertoja syyllistyneet siihen, että näitä Paavalin ohjeita emme ole noudattaneet. Olemme näiden viiden vuoden aikana soittaneet ainakin kaksi musiikkikappaletta, jotka ovat loukanneet tarkkaomatuntoisten kristittyjen veljiemme ja sisartemme omaatuntoa. Toinen on epäilemättä ollut Jope Ruonansuun ”Hilma ja Onni” ja toinen varmaankin Juha Vat Vainion ”Tulta päin”.

Ja sitä pyydämme anteeksi.

Toisaalta tässä kristillisen radio-ohjelmamme teossa on tasapainoilua sen toisenkin puolen kanssa. Jos soitamme pelkkää hyvin ”uskovaista” musiikkia, niin siitä ainakin meille itsellemme syntyy sellainen kuva, että nämä uskon asiat irtoavat kokonaan normaalista maailmasta ja sen menosta. Siksi välillä pitää olla jotain muutakin, kuten tuvalaista kurkkulaulua tai amerikkalaista rokettirollia. Mutta ehkä jotkin Juha Vainion piisit olisi silti voinut jättää soittamatta.